

دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد در رشته‌ی ادبیات فارسی

نقد و بررسی صورت و معنای شعر عبدالقهار عاصی

به‌وسیله‌ی

نصیراحمد آرین‌فقیری

استاد راهنما

جناب آقای دکتر محمدحسین کرمی

استادان مشاور

جناب آقای دکتر اکبر نحوی

جناب آقای دکتر غلامرضا کافی

مرداد ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اظهارنامه

اینجانب نصیراحمد آراین فقیری (۹۰۹۲۵۴) دانشجوی رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شیراز اظهار می‌کنم که این پایان‌نامه، حاصل پژوهش خودم بوده و در جاهایی که از منابع دیگران استفاده کرده‌ام، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشته‌ام. هم‌چنین اظهار می‌نمایم که تحقیق و موضوع پایان‌نامه‌ام تکراری نیست و تعهد می‌نمایم که بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آن را منتشر ننموده و یا در اختیار غیر قرار ندهم. کلیه‌ی حقوق این اثر مطابق با آیین‌نامه‌ی مالکیت فکری و معنوی متعلق به دانشگاه شیراز است.

نصیراحمد آراین فقیری

تاریخ و امضا:

نقد و بررسی صورت و معنای شعر عبدالقهار عاصی

به کوشش

نصیر احمد آرین فقیری

پایان نامه

ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز به عنوان بخشی از فعالیت‌های تحصیلی لازم برای
اخذ درجه‌ی کارشناسی ارشد

در رشته‌ی:

زبان و ادبیات فارسی

از دانشگاه شیراز

شیراز

جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی کمیته‌ی پایان نامه، با درجه‌ی: --- -

دکتر محمدحسین گرمی، استاد بخش فارسی دانشگاه شیراز.....

دکتر اکبر نحوی، دانشیار بخش فارسی دانشگاه شیراز.....

دکتر غلامرضا کافی، استادیار بخش فارسی دانشگاه شیراز.....

تقدیم به:

همسر:

خانم "آرین رسا" پیاپی شکیبایی باو همراهی های بی دریغشان

در روزگاران دانشجویی ام.

و به دلنشدن نوازم

الطاف جان ارجمند که هوشمندانه، بازی های کودکانه شان را

به احترام پدر محدود کردند.

سپاسگزاری

رَبِّ أَوْزَغْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأُدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ (النمل/ ١٩)

از استاد گرامی جناب آقای دکتر محمدحسین کرمی که با راهنمایی‌های ارزنده‌ی‌شان، این رساله سامان یافت، صمیمانه سپاسگزارم و آرزومندم، دست عنایت همکاری‌ها و رهنمایی‌های علمی و استادانه‌ی‌شان همواره پذیرای دست‌های حاجت و مرادمان باشد

هم‌چنین از استادان مشاور این رساله جناب آقای دکتر اکبر نحوی و دکتر غلام رضا کافی تشکر می‌کنم که با رهنمایی‌های بی‌دریغ‌شان بر بنده منت گذاشتند.

به‌جا می‌دانم، از حس نیت و همکاری تمام اعضای هیأت علمی و اداری بخش فارسی و هم‌چنان از اداره‌ی امور بین الملل، دانشگاه شیراز، وزارت علوم و در نهایت جمهوری اسلامی ایران، برای این‌که زمینه‌ی تحصیل برای‌مان مساعد نمود، و از دانشگاه غزنی و وزارت تحصیلات عالی و دولت افغانستان که با حفظ حقوق و امتیازات ما را به‌ادامه‌ی تحصیل فرستادند، سپاسگزاری نمایم و از خدای منان به‌روزی برای‌شان آرزو می‌نمایم.

والله ولي التوفيق

چکیده

نقد و بررسی صورت و معنای شعر عبدالقهار عاصی

به‌وسیله‌ی

نصیراحمد آرین‌فقیری

عبدالقهار عاصی (۱۳۳۵-۱۳۷۳ هـ. ش) یکی از شاعران نام‌آور معاصر افغانستان است. او به‌عنوان شاعری که آلام و دردهای مردم را در نابسامان‌ترین روزگاران سیاسی و اجتماعی نعره زد، به‌زودی توانست در پهنه‌ی تاریخ ادبیات معاصر افغانستان جا باز کند، ولی حضور و غیاب پرشتابی داشت و به‌زودی جان را به‌جانان سپرد.

هدف این نبشته بر آنست که به‌صورت مستدل و مستند و با ذکر مهم‌ترین دلایل و عوامل، محسنات و عیوب کار این شاعر معاصر افغانستان را در حوزه‌ی صورت و معنا بررسی کند و با استناد بر شاهدهای واضح و مدلل از درون متن و شعر شاعر، ادعاهایش را به‌اثبات رساند.

این پایان‌نامه که در پنج فصل گنجانیده شده است، آفاق کار آن با استناد بر این موضوعات استوار می‌باشد: فصل اول، طرح تحقیق که شامل مقدمه، پیشینه‌ی تحقیق، ضرورت تحقیق، سوالات تحقیق و ... می‌شود، فصل دوم، کلیات و زندگی شاعر است که در این فصل، تأملی بر زندگی، تحصیل، آثار و دیگر فراز و فرود زندگی شاعر و در عین حال نگاه کوتاهی به‌وضعیت سیاسی-اجتماعی و ادبی افغانستان در چند دهه‌ی آخر شده است. فصل سوم، نقد و بررسی صورت شعر عاصی بر مبنای دیدگاه قدما که شامل بررسی قالب‌های شعر، وزن، قافیه، ردیف و... می‌شود؛ و نیز نظریه‌ی صورتگرایی بر اساس دیدگاه دکتر شفیع‌ی‌کدکنی، در دو حوزه‌ی

موسیقایی و زبان‌شناختی پرداخته شده. فصل چهارم هم بررسی معنا و محتوای شعر اوست و فصل پنجم نتایج، پیشنهادها و فهرست منابع می‌باشد. از فرایند این پژوهش به‌موارد زیر منتهی می‌شویم: وجه غالب در حوزه‌ی موسیقایی شعر عاصی وزن، قافیه و ردیف، موسیقی بوسیله‌ی توالی‌اضافات، هماهنگی‌های صوتی و کاربرد کلمات در جای مناسب است، و در عرصه‌ی معنا، مضامین: غنایی، حماسی و سیاسی- اجتماعی بوده که شاعر به‌تمام مضامین از مجرای نگاه عاشقانه وارد شده است و با این حال مضامین و معناهای مختلف را با محتوای عاشقانه در هم آمیخته است.

واژه‌های کلیدی: صورت، معنا، عاصی، شعر معاصر، افغانستان، صورتگرایی.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: مقدمه

- ۱-۱- طرح موضوع یا مسأله‌ی تحقیق ۲
- ۲-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق ۵
- ۳-۱- اهداف تحقیق ۵
- ۴-۱- پیشینه‌ی تحقیق با ذکر نوآوری این پایان‌نامه ۶
- ۱-۴-۱- کتاب ۶
- ۲-۴-۱- مقالات ۷
- ۵-۱- روش تحقیق ۸
- ۶-۱- سوالات تحقیق ۸

فصل دوم: کلیات و زندگی‌نامه‌ی قهّار عاصی

- ۱-۲- وضعیت اجمالی سیاسی-اجتماعی و ادبی افغانستان طی چند دهه‌ی اخیر ۱۰
- ۲-۲- زندگی‌نامه‌ی قهّار عاصی ۷۲
- ۳-۲- عاصی و رو آوردن به شعر ۳۴
- ۴-۲- آثار عبدالقهّار عاصی ۳۶
- ۱-۴-۲- آثار چاپ‌شده ۳۷
- ۲-۴-۲- آثار چاپ‌نشده ۴۳
- ۵-۲- وفات عاصی ۴۵
- ۶-۲- جای‌گاه عاصی در شعر معاصر افغانستان ۴۶
- ۷-۲- عاصی در آئینه‌ی شعر دیگران ۵۳

فصل سوم: نقد و بررسی فرم، صورت یا شکل شعر عبدالقهّار عاصی

- ۱-۳- رابطه‌ی صورت و معنا ۷۱
- ۲-۳- صورت، شکل یا فرم ۷۷
- ۳-۳- بررسی صورت شعرهای عاصی در محدوده‌ی دیدگاه قدما ۸۰
- ۱-۳-۳- قالب ۸۱
- ۱-۳-۳-۱- غزل ۸۲
- ۲-۳-۳-۱- چهارپاره ۸۵

- ۹۰..... ۳-۱-۳-۳-۳ دوییتی
- ۹۵..... ۳-۱-۳-۴-۴ رباعی
- ۹۷..... ۳-۱-۳-۵-۵ مثنوی
- ۳-۱-۳-۶-۶ رویکردهای تازه‌ی صوری در شعر عاصی و بررسی آن در شعر
- ۹۹..... معاصر افغانستان
- ۱۱۰..... ۳-۳-۲-۲-۲ قالب‌های نیمایی و آزاد
- ۱۱۴..... ۳-۴-۴-۴-۴ وزن و قافیه
- ۱۱۵..... ۳-۵-۵-۵-۵ کاربرد اوزان عروضی در شعرهای سنتی عاصی
- ۱۲۸..... ۳-۶-۶-۶-۶ نقد و بررسی صورت‌گرایانه‌ی شعر عاصی
- ۱۲۹..... ۳-۷-۷-۷-۷ تأملی بر نظریه‌ی فرمالیستی
- ۳-۸-۸-۸-۸ نقد و بررسی فرمالیستی شعرهای عاصی بر مبنای نظریه‌ی دکتر محمدرضا
- ۱۳۲..... شفیع‌ی کدکنی
- ۱۳۴..... ۳-۸-۱-۱-۱ گروه موسیقایی
- ۱۳۴..... ۳-۸-۱-۱-۱ قافیه، وزن و ردیف
- ۱۳۸..... ۳-۸-۱-۲-۲ کاربرد هنری قافیه و ردیف
- ۱۴۳..... ۳-۸-۱-۳-۳ موسیقی به‌وسیله‌ی توالی‌اضافات
- 4-1-8-3-4 موسیقی به‌وسیله‌ی هماهنگی‌های صوتی (جناس و موسیقی
- ۱۴۴..... حروف
- ۱۵۰..... ۳-۸-۲-۲ گروه زبانشناسیک
- ۱۵۱..... ۳-۹-۹-۹-۹ ترکیبات زبانی
- ۱۵۴..... ۳-۱۰-۱۰-۱۰-۱۰ آشنایی‌زدایی
- ۱۵۷..... ۳-۱۱-۱۱-۱۱-۱۱ فراهنجاری یا هنجارگریزی
- ۱۵۸..... ۳-۱۱-۱-۱-۱ فراهنجاری واژگانی
- ۱۶۳..... ۳-۱۱-۲-۲-۲ فراهنجاری قاموسی
- ۱۶۳..... ۳-۱۱-۳-۳-۳ فراهنجاری آوایی
- ۱۶۴..... ۳-۱۱-۴-۴-۴ فراهنجاری نحوی
- ۱۶۷..... ۳-۱۱-۵-۵-۵ فراهنجاری نوشتاری
- ۱۶۸..... ۳-۱۱-۶-۶-۶ فراهنجاری گویشی
- ۱۷۰..... ۳-۱۱-۷-۷-۷ فراهنجاری زمانی یا باستان‌گرایی
- ۱۷۶..... ۳-۱۱-۸-۸-۸ فراهنجاری سبکی
- ۱۸۰..... ۳-۱۱-۹-۹-۹ فراهنجاری معنایی
- ۱۸۲..... ۳-۱۲-۱۲-۱۲-۱۲ تصویر

۱۸۳	۱۳-۳- انواع فراهنجاری معنایی (صورخیال)
۱۸۳	۱-۱۳-۳- تشبیه
۱۹۴	۲-۱۳-۳- استعاره
۲۰۵	۳-۱۳-۳- کنایه
۲۰۹	۴-۱۳-۳- نماد یا سمبل
۲۱۱	۵-۱۳-۳- ایجاز حذف
۲۱۲	۶-۱۳-۳- پروتوتایپ
۲۱۳	۷-۱۳-۳- تلمیح
۲۱۵	۸-۱۳-۳- پارادوکس
۲۱۷	۹-۱۳-۳- اسناد مجازی
۲۱۹	۱۰-۱۳-۳- انحراف صفت
۲۲۱	۱۱-۱۳-۳- انحراف قید
۲۲۳	۱۲-۱۳-۳- اضافه‌ی اقترانی
۲۲۴	۱۳-۱۳-۳- صفت هنری
۲۲۵	۱۴-۱۳-۳- برجسته سازی با اسم صوت

فصل چهارم: بررسی معنا و محتوای شعر قهّار عاصی

۲۲۸	۱-۴- معنا و محتوا
۲۳۱	۲-۴- بررسی معنا و مضمون شعرهای عبدالقّهّار عاصی
۲۳۳	۱-۲-۴- مضامین حماسی
۲۳۳	۱-۱-۲-۴- وطن
۲۳۷	الف: وطن و بازتاب آن در شعر عاصی
۲۳۸	ب: افتخار به تاریخ گذشته‌ی وطن
۲۳۹	ج: افتخار به زبان فارسی
۲۴۲	د: وطن اسلامی
۲۴۴	۲-۱-۲-۴- مقاومت و پایداری
۲۴۶	الف: پیشینه‌ی ادبیات مقاومت و پایداری در ادبیات فارسی افغانستان
۲۴۸	ب: جلوه‌های ادبیات مقاومت و پایداری در شعر عبدالقّهّار عاصی
۲۴۸	ب (۱): توصیف و تجلیل از آزادی
۲۴۸	ب (۲): پرداختن به وطن و توصیف از آن
		ب (۳): مخالفت با اقوام مهاجم و ستیز با مستکبران و مستعمران بزرگ
۲۴۹	جهان

ب(۴): تشویق مردم برای دفاع از وطن ۲۵۱
ب(۵): انتقاد از اختناق و سر درگمی وضعیت سیاسی- اجتماعی ۲۵۳
ب(۶): انتقاد از مهره‌های خیانت‌کار به‌وطن و شناساندن چهره‌ی آنها ۲۵۴
ب(۷): صبر و شکیبایی در برابر ستم‌ها ۲۵۶
۴-۲-۱-۳- آزادی ۲۵۸

۴-۲-۲- اشعار غنایی ۲۶۳
۴-۲-۲-۱- تأملی بر عاشقانه‌های عاصی ۲۶۴
۴-۲-۲-۲- بررسی فرایند نوستالژی در شعر قهّار عاصی ۲۷۸
الف): نوستالژی، ریشه‌شناسی و انواع آن ۲۷۹
ب): عوامل پیدایش نوستالژی ۲۸۰
ج): انواع نوستالژی ۲۸۱
د): نوستالژی در شعر عاصی ۲۸۲
۴-۲-۳-۳- طبیعت‌گرایی در شعر عاصی ۲۹۱
۴-۲-۴- فرهنگ عامّه در شعر عاصی ۲۹۵
۴-۲-۵- مرثیه‌ها ۳۰۰
۴-۲-۳- مضامین سیاسی- اجتماعی ۳۰۳
انتقاد از اختناق و استبداد اجتماعی ۳۰۴

فصل پنجم: نتیجه‌گیری، پیشنهادها و منابع

۵-۱- نتیجه‌گیری ۳۱۳
۵-۲- پیشنهادها ۳۲۰
۵-۳- منابع ۳۲۲

فصل اول

مقدمه

۱-۱- طرح موضوع یا مسأله‌ی تحقیق

این ملت منست که دستان خویش را

برگرد آفتاب کمر بند کرده است

این مشتهای اوست که می‌کوبد از یقین

دروازه‌های بسته‌ی تردید قرن را (کلیات: ص ۵)

عبدالقهار عاصی، یکی از شاعران مطرح معاصر افغانستان می‌باشد که با احساس عمیق عاطفی دردهای مردم را تا آخرین لحظه‌های زندگی‌اش نعره زد و هیچ‌گاهی آرامش و سکوت اختیار نکرد تا مرگ او را به کام سکوت فرو بلعید.

عاصی، در چهارم مهرماه سال (۱۳۳۵ خورشیدی) در دهکده‌ی ملیمه، از توابع حصه‌ی دوم پنجشیر دیده به جهان گشود و ۳۸ سال و دو روز درین «مهمان‌سرای مهمان‌کش» زندگی کرد و در ششم مهرماه سال (۱۳۷۳ خورشیدی) در جریان جنگ‌های داخلی افغانستان هدف خمپاره قرار گرفت و به جاودانگی پیوست.

همان‌گونه که استاد واصف باختری در مقدمه‌ی یکی از مجموعه‌های شعری قهار عاصی، به نام «سال خون، سال شهادت» نوشته است، "عاصی همان‌گونه سرود که زیست" (عاصی، ۱۳۶۸: ۵) با شتاب زندگی کرد و با شتاب نوشت و سرود.

در این تحقیق که صورت و معنا در شعر عاصی مورد نقد و بررسی قرار خواهد گرفت، بر آنیم تا حتی‌المقدور ویژگی‌ها و خصوصیات زبانی، صورت‌های خیال، فرم شعری، رمز و رازهای دیگری که موجب بالندگی شعر شده و معنا و محتوای اشعار او را بررسی نماییم.

قهار عاصی شاعر بی‌پروا و متهووری است که با زبان بی‌پیرایه و ساده و با بیان تند و مهیج وضع نابسامان سیاسی و اجتماعی موجود را به چالش می‌گیرد و از سرایش نخستین اشعارش صادقانه و ثابتانه موقف و موقعیت خود را تعیین نموده و محکم و استوار به بیان اندیشه‌ها و باورهایش ادامه می‌دهد. او تا سرحد مرگ تمام قوتش را در بازوان بیانش خلاصه می‌کند و

همواره تیر نظریه‌های انتقادی، ضد استبداد، ظلم و خونریزی را به‌سوی مرزهای آزادی و عدالت پرتاب می‌کند و با نقد جان فدای این راه نیز می‌شود.

اگر کلیت دیوان قهار عاصی را در نظر بگیریم، او یکی از بزرگ‌ترین شاعران معاصر افغانستان است که به‌نقد و بازتاب اندیشه‌های سیاسی و اجتماعی و وطن دوستی و آزادی در شعرش می‌پردازد و هیچ‌گاهی قدم‌های ثابت و استوارش در این راه با تزلزل و لغزش هم‌گام و هم‌سو نمی‌شود.

یکی از پربسامدترین موضوعات شعر عاصی در کنار بازتاب مسایل عاطفی، آزادی و مقاومت و پایداری در برابر بیداد و ظلم و نابرابری‌هاست که او را در کنار شاعران بزرگی چون استاد خلیل الله خلیلی، علامه بلخی و حتی ملک الشعرای بهار قرار می‌دهد.

عشق، یکی از معناهایی دیگری است که با رقیق‌ترین و پرعاطفه‌ترین شکل، در شعر قهار عاصی بازتاب یافته و او را به‌عنوان یک شاعر عاشقانه‌سرا در دنیای شعر افغانستان باز شناخته است. حتی از دیدگاه بعضی‌ها عاصی قطعاً شاعر عاشقانه‌سراست و این‌که در اشعار او بارها و درونمایه‌های سیاسی و اجتماعی را می‌بینیم این جبر زمان است که او را به‌سرایش آن واداشته است. (کاظمی، ۱۳۸۹: مصاحبه با خبرگزاری پارس)

تویی که بال و پری مانده در کبوتر جانم
تویی که بام و در خاکسار و خسته‌ی کابل
تویی که زمزمه‌ی عشق می‌دمد به‌زبانم
بنفشه‌پوش غزل کرده سنگلاخ روانم
(کلیات: ص ۳۸۲)

قهار عاصی درست زمانی وارد دنیای شعر می‌شود که قالب‌های جدید شعر نیز در افغانستان تازه به‌تجربه گرفته می‌شود و او یکی از چهره‌های شاخص در این زمینه است چنانکه کاظم کاظمی در مورد او می‌گوید:

«من عاصی را در این‌جا به‌عنوان نماینده‌ی یک نسل در نظر دارم، نسلی که ظهورش با بلوغ و پختگی شعر نو در افغانستان مصادف شد و توانست از این کمال بهره بگیرد. مسلماً کسانی چون عبدالسمیع حامد، پرتو نادری، خالد فروغ و بسیار دیگران هم در این دسته جای می‌گیرند، البته هر یک در مقام خود، و عاصی تا کنون بلندتر از همه قرار گرفته است. تصویرگری عاصی، به‌جای این‌که در یک عالم مجازی نمادین صورت گیرد، در همین جهان

عینی و ملموس خودمان رخ می‌دهد. به یک معنی، شعر او دوباره قوس نزول به سوی زندگی عادی را می‌پیماید، ولی این بار با دستمایه‌ای از تصویرسازی و هنرنمایی. زندگی با تمامیت خودش در شعر عاصی جریان دارد. همه چیزهایی که او از آن‌ها سخن می‌گوید، ملموس و در دسترس هستند. شاعر هم این قابلیت را یافته که همین چیزهای قابل دسترس را به شعر بدل کند و این اکسیر هم البته به آسانی به دستش نیامده است. پیش‌تر گفتیم که فضای نمادین شعر بعضی دیگران و من جمله واصف باختری، کم‌تر از حضور انسان بهره دارد. عاصی، انسان را هم با همه عواطف و احساساتش وارد شعر کرده و به ترتیب، سرزندگی خاصی به آن بخشیده است. خواننده در این شعر، احساس سرزندگی می‌کند، نه سنگوارگی.

تو را هر شام می‌بینم
که از سوی دیاران غروب
از کشتزاران غریب و دور می‌آیی
و با خود دسته‌ای از خوشه‌های سبز و ناز بوسه می‌آری
تو را هر شام می‌بینم
که با دریاچه‌های مهربان
- دستان خویش -
از خوشه‌های سبز
گورستان سرداران فاتح را
بهار، آینه می‌بندی
(کاظمی، ۱۳۸۲: ۲۶۸)

نظر به این جایگاهی که قهار عاصی در ادبیات و شعر معاصر افغانستان دارد، مارا واداشت تا رساله‌ی کارشناسی ارشد خود را در زمینه‌ی نقد و بررسی صورت و معنا در شعر او بنویسیم تا گوشه‌هایی از محاسن و معایب شعر او و رازواری بیان زیبا و مردم‌پسند او را به خوانندگان و علاقه‌مندان شعرش بیان نموده باشیم.

از آن جایی که نقد شیوه‌ها و گونه‌های مختلف دارد و بررسی تمام گونه‌های آن را نمی‌توان در این رساله گنجانید، ما فقط به بررسی صورت و معنا در شعر او بسنده کردیم.

۲-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق

همان‌گونه که در مقدمه هم ذکر آن رفت، ادبیات افغانستان در هر حوزه جای کارهای گسترده و وسیعی را دارد که به‌اهل قلم این سرزمین با تأسف فرصت‌های پژوهش و نوشتن مساعد نشده است. به‌خصوص ادبیات معاصر افغانستان که هیچ تلاش قابل توجهی درین حوزه صورت نگرفته است.

قهار عاصی از یکسو شاعر بلند آوازه‌ی معاصر و از سوی دیگر از نخستین شاعران افغانستان است که ظهورشان با بلوغ شعر نو مصادف بود، از این‌رو نقد و بررسی شعر او به‌منظور جریان‌شناسی شعر معاصر افغانستان و چگونگی نوآوری در شعر حایز اهمیت است.

در کنار این همه موارد، بررسی و نقد صورت و معنای شعر قهار عاصی به‌عنوان آغاز جریان علمی نقد و بررسی شعر، یکی از نیازهای مبرم برای اجتماع ادبی کشور مان می‌باشد.

۳-۱- اهداف تحقیق

هدف از این پژوهش نقد و بررسی صورت و معنا در اشعار قهار عاصی است تا جنبه‌های مختلف و ویژگی‌های گوناگونی که در مباحث صوری و معنوی شعر وی وجود دارد آشکار گردد. در این تحقیق نشان داده خواهد شد که چه ویژگی‌هایی باعث رشد و بالندگی شعر قهار عاصی شده است و از سوی دیگر در نتیجه‌ی این پژوهش خواهیم فهمید که قهار عاصی تا چه حدی توانسته است از شگردها و چگونگی کاربرد آنها در شعرش استفاده نماید و اهم دلایل و مؤلفه‌هایی که شعریّت و ادبیّت شعر او را تشکیل داده اند بررسی گردد.

دریافت ویژگی‌ها و مؤلفه‌هایی که باعث بالندگی و سرزندگی در شعر عاصی شده است.

نوآوری‌های شاعر در عرصه‌های صورت، معنا، تصویر و زبان.

نقد و بررسی معنای شعر عاصی و تحلیل پررنگ‌ترین مضامین در شعر او.

۴-۱- پیشینه‌ی تحقیق با ذکر نوآوری این پایان‌نامه

در مورد موضوع مورد بحث؛ یعنی، ادبیات معاصر افغانستان و زندگی و شعر قهّار عاصی کارهایی که تا کنون صورت گرفته از این قرار است:

۱-۴-۱- کتاب

- خراسانی، شجاع‌الدین (۱۳۸۶). شعر معاصر فارسی‌دری. انتشارات میوند: کابل

در این کتاب به شکل کلی یک بررسی از چگونگی شکل‌گیری شعر معاصر صورت گرفته است و در عین حال زمینه‌های شکل‌گیری شعر نو را قبل و بعد از نیما به شکل مختصر بررسی نموده است و طی فصولی چند به جمع‌آوری نظریه‌ها و آرای دانشمندان مختلف در خصوص شعر، معرفی تعدادی از شاعران معاصر ایران و افغانستان پرداخته و از این که این کتاب مبتنی بر مفردات درسی دانشگاه نوشته شده است قسمت دوم آن که بیش‌تر از نیم کتاب را در بر می‌گیرد حاوی نمونه‌های اشعار معاصر فارسی، اعم از شاعران ایران و افغانستان می‌باشد. البته هیچ گزارشی از این اشعار ارایه نشده است.

- قویم، عبدالقیوم (۱۳۸۷). مروری بر ادبیات معاصر دری. انتشارات سعید، کابل.

این کتاب در یک جلد در کابل نشر شده است و بسیاری از شعرای معاصر افغانستان را چه در داخل و چه در خارج از کشور به معرفی گرفته است و نمونه‌هایی از اشعار آنها نیز ذکر نموده است.

- عاصی، عبدالقهّار (۱۳۸۷). کلیات اشعار قهّار عاصی. انتشارات خیام، کابل.

یکی از کارهایی که مختص در خصوص زندگی و شعر قهّار عاصی صورت گرفته است، مقدمه‌ای است که نیلاب رحیمی بر کلیات اشعار او نوشته است، گرچه که این مقدمه در مورد زندگی عاصی معلومات خوبی دارد، ولی بحثی که در حوزه‌ی شعر عاصی در آن صورت گرفته است تخصصی و مبتنی بر روشهای مباحث شعر شناختی نیست، زیرا در بعضی موارد از اشعار

عاصی گزارش‌های سطحی و غیر تخصصی صورت گرفته است، ولی با آن همه، از تمام کتاب‌های دیگر بیش‌تر در باره‌ی فرازو فرود زندگی عاصی در آن بحث شده است.

- عاصی، عبدالقهار (۱۳۶۸). *سال خون سال شهادت*. انتشارات انجمن نویسندگان افغانستان، کابل.

مقدمه‌هایی که استاد واصف باختری بر چند مجموعه‌ی شعر عاصی نوشته است، معلومات و تحلیل و بررسی ارزشمند و پر محتوایی است که با استفاده از آن می‌توان به‌برخی از هنرهای نهفته در شعر عاصی ره برد، ولی این کار نیز در حد یک یا چند مقدمه باقی مانده است و به‌صورت گسترده وارد شعر او نشده است.

۱-۴-۲- مقالات

- کاظمی، محمدکاظم (۱۳۸۹). «آن تک‌درخت عاشق»، *نشریه‌ی خط سوم*، شماره ۳ و ۴. در این مقاله آقای کاظمی یک‌بررسی کلی و فشرده از عاشقانه‌های عاصی دارد، او فقط محتوای عاشقانه را در شعر شاعر با بررسی روی کردها و نگرش‌های او مورد بحث قرار داده و وارد مضامین و معناهای دیگری که در شعر عاصی بازتاب دارد، نشده است.

- پرتونادری، نصرالله (۱۳۸۳). «گل سوری پرپر شد»، در *غبار کاروان رفتگان*، کابل: انتشارات علمی فرهنگی.

- _____ (۱۳۷۲). *تأملی بر ترانه‌های عاصی، عبوری از دریا و شب‌نم*، کابل: انتشارات میوند.

پرتونادری، در مقاله‌ی اول با بیان ادبی، عاطفی و مرثیه‌گونه به‌برخی ویژگی‌های زندگی و شعر عاصی پرداخته است. این ویژگی با استناد و شاهدهایی از متن شعر شاعر برشمرده نشده است، فقط به‌گونه‌ی مرثیه‌ای، چند مورد به‌چند و چون زندگی و شعرش اشاره‌هایی شده است. در مقاله‌ی دوم، آقای پرتونادری ترانه‌های عاصی را آن‌هم ترانه‌هایی را که در دو مجموعه‌ی شعری وی چاپ شده، به‌بررسی گرفته است.

کاری که ما در این جستار انجام می‌دهیم و نیازی را که ما در پی برآوردن آن هستیم، در یک دید کلی، بررسی صورت و معنای تمام اشعار قهار عاصی با فراز و فرودهای زندگی شاعر، صورت‌های ذهنی و طرز تفکر شاعر در پروراندن مضامین، سنجش اشعار شاعر برپایه‌ی نقد